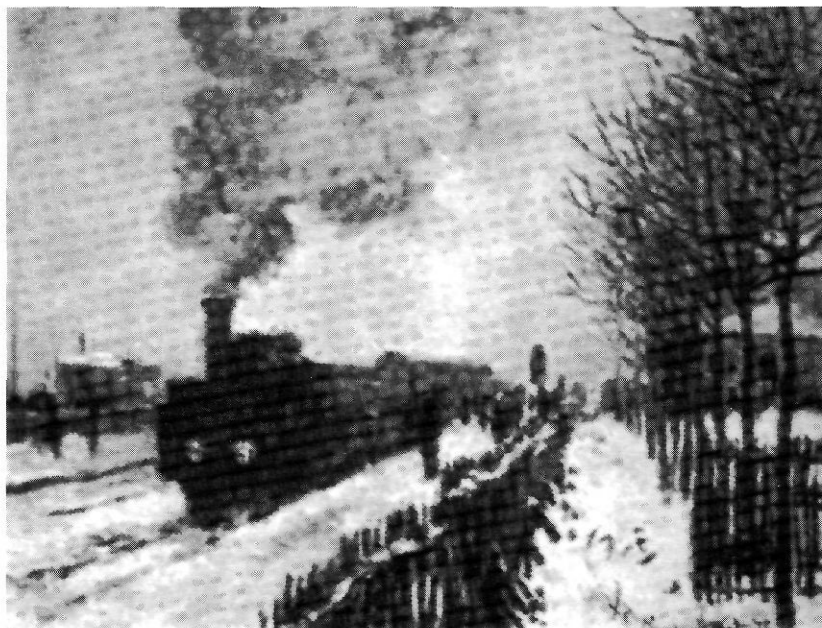

Monet:
La locomotora
(1875).
Musée
Marmottan,
Paris.

Els trens i un poema anglès

per M. Villangómez Llobet

Havia parlat als companys de la revista *Eivissa* de lliurar-los un article, que hauria resultat molt llarg, sobre els trens i la seua presència en la poesia i en el cinema, amb alguna referència a la novel·la. No podrà ser, a causa de diferents circumstàncies, i el meu treball es limitarà a la versió d'un poema. L'article no havia de ser erudit, amb abundància de dades i d'informació, sinó literari, una divagació on entrarien uns poemes i algun motiu cinematogràfic, escenes a vagons i estacions, panorames amb trens en marxa, sovent tan bells en fotografia, visions de vies, de tristos vagons de càrrega, de vapors de locomotora. No recordau algun tren, a la pantalla, corrent per muntanyosos paisatges centroeuropeus, tal vegada amb neu, o per vastes extensions nord-americanes? O bé a punt de partir a l'estació d'una gran urbs o aturant-se en una petita estació, llunyana i solitària, del Far West? Una estació ferroviària pot prendre un gran relleu en una novel·la i en la pel·lícula que s'hi inspira. El tràgic amor d'Anna Karenina té l'origen i el final a l'andana d'una estació, als rails immediats. Posseïm la novel·la i les diverses versions cinematogràfiques —americanes, russes— que s'hi inspiren. En quantes pel·lícules policiaques el tren adquireix tanta importància com la vida que s'hi mou! Els trens d'Agatha Christie i el

seu trasllat als films són memorables. En un vagó s'inicia el diàleg entre dos desconeguts de l'obra de Patricia Highsmith i la corresponent de Hitchcock. Torn a veure robatoris o persecucions a l'interior dels trens, misteriosos passos pels corredors, aquells vells trens militars, l'assalt a una locomotora, la lluita del protagonista i el seu enemic al sostre d'un vagó mentre corre veloç el paisatge a banda i banda. Potser el meu interès literari i cinematogràfic pels trens prové d'un enlluernat viatge infantil al llarg dels estanys i entre els munts de sal amb el trenet de les velles salines eivissenques.

Per a la part poètica havia pensat en uns versos d'Antonio Machado i uns altres de J. R. Jiménez, i recordava, en català, un poema de Sebastià Sánchez Juan. La base de l'aportació estrangera era formada per un poema de Valéry Larbaud, *Ode*, que figura, ja traduït per mi, en les meues versions completes de poesia, i en un poema de Stephen Spender que havia de traduir. Vaig llegir el poema anglès fa molts d'anys i em va agradar. Ara l'he traduït i pens que per a algú pot ser interessant la publicació del text original i de la seua versió. El poema es titula *The express* i l'autor, que encara viu, és un dels bons poetes anglesos d'aquest segle. Heus aquí junts els versos anglesos i els alexandrins catalans amb què he intentat aproximar-me a la formulació original.

Monet:
L'estació de
Saint-Lazare
(1877).
Fogg Art
Museum,
Cambridge.

THE EXPRESS

*After the first powerful plain manifesto
The black statement of pistons, without more fuss
But gliding like a queen, she leaves the station.
Without bowing and with restrained unconcern
She passes the houses which humbly crowd outside,
The gasworks and at last the heavy page
Of death, printed by gravestones in the cemetery.
Beyond the town there lies the open country
Where, gathering speed, she acquires mystery,
The luminous self-possession of ships on ocean.
It is now she begins to sing—at first quite low
Then loud, and at last with a jazzy madness—
The song of her whistle screaming at curves,
Of deafening tunnels, brakes, innumerable bolts.
And always light, aerial, underneath
Goes the elate metre of her wheels.
Steaming through metal landscape on her lines
She plunges new eras of wild happiness
Where speed throws up strange shapes, broad*

[curves

*And parallels clean like the steel of guns.
At last, further than Edinburgh or Rome,
Beyond the crest of the world, she reaches night
Where only a low streamline brightness
Of phosphorus on the tossing hills is white.
Ah, like a comet through flame, she moves*

[entranced

*Wrapt in her music no bird song, no, nor bough
Breaking with honey buds, shall ever equal.*

El poema de Stephen Spender, per bé que podria semblar que té algun ressò dels vells futuristes com Marinetti, amb l'adhesió al món del començament del nostre segle i l'exaltació de les

L'EXPRESS

Després que, fort i clar, s'hagués manifestat i després de la negra expressió dels èmbols, sense més enrenou, lliscant com una reina, deixa l'estació. Sense fer reverències, amb calma mesurada, creua prop de les cases que fora s'amunteguen humilment, de les fàbriques de gas i finalment de la pesada pàgina de la mort, per les làpides impresa al cementiri. Enllà de la ciutat s'estén el camp obert: guanyant velocitat, el tren aconsegueix misteri, el lluminós domini de les naus a l'oceà. Comença ara a cantar —al principi baix, tot seguit més fort, i a la fi amb sincopada follia— la cançó del seu xiulet, del xiscle als revolts, i dels túnels eixordadors, dels frens, dels pernns innumerables. I sempre lleuger, aeri, per sota hi va la mètrica gojosa de les rodes. Fumejant pel paisatge metàl·lic de les vies, s'enfonsa en noves eres de salvatge ventura, on, ràpid, abandona formes rares, grans corbes i paral·leles netes com l'acer dels canons. Finalment, ja més lluny que Edimburg o que Roma, darrere el cimadal del món ateny la nit, on solament el baix curs d'un riu, de claror fosforescent pels puigs que s'agiten, és blanc. Com flamejant cometa avança extasiat, abrigat en la música que ni el cant d'un ocell, oh no!, ni la branqueta que amb el pes dels capolls plens de mel es parteix, mai podran igualar.

màquines, em sembla a mi que té tota una altra intenció lírica.

M. VILLANGÓMEZ LLOBET